

Slovo k povzbuzení na úterý 24. listopadu 2020, sv. Ondřeje Dung-Laca a druhů, mučedníků
Biblická čtení: Zj 14,14-20; Ž 96; Lk 21,5-11

Milé sestry, milí bratři,

čtrnáctá kapitola knihy Zjevení, ze které včera a dnes čteme, před námi rozevívá tři na sebe navazující obrazy: Nejprve to je vidění otevřeného nebe, vidění Beránkových vyvolených (to jsme četli včera), následně vyhlášení soudu (tuto pasáž nám liturgický výběr čtení přeskočil) a nakonec vidění žně a vinobraní (dnešní úryvek).

Žeň a vinobraní – v Palestině tak kýžená dvojí úroda obilí a vinných hroznů – jsou v dnešním vidění obrazy posledního soudu, obrazy toho, co se při Kristově druhém příchodu bude dít: Bude požnuto dozrálé obilí a budou sklizeny hrozny, ty budou následně slisovány. Něco tomu podobného se tak bude dít i při Kristově příchodu ve smrti člověka, při soukromém soudu. Oba tyto rozměry Božího soudu – „ve velkém“ při Kristově druhém příchodu a „v malém“ při jeho příchodu ve smrti – můžeme v apokalyptických obrazech číst totiž téměř vždy, téměř vždy tak můžeme rozjímat o soudu posledním i o tom vlastním, soukromém.

Synem člověka, kterého Jan vidí v nebeské slávě, je bez jakýchkoli pochyb Kristus. Sedícího po pravici Věkovitého v oblacích ho už na sklonku Starého zákona mysticky viděl prorok Daniel, jak čteme v 7. kapitole jeho knihy. Jako o Synu člověka o sobě mluvil v evangeliu sám Pán Ježíš, mnohokrát to slyšíme z jeho úst. Sám navíc slíbil, že právě jako Syn člověka znovu přijde ve slávě. Jako Syna člověka po pravici Otce ho proto v nebi při kamenování spatřil i svatý Štěpán.

Dnes ho v oblacích se zlatým věncem na hlavě a ostrým srpem v ruce vidí tedy i apokalyptik Jan. Zlatý věnec či koruna je symbolem Kristovy královské důstojnosti, jeho Božství, je to i věnec vítěze nad smrtí. Ostrý srp je nástrojem ke sklizni, symbolem Synovy Boží moci nad životem a smrtí člověka. Je to Bůh, který život dává a který zase ze života odvolává.

Obrazy žně a vinobraní se od sebe v Janově vidění liší, a to nejen růzností plodů. V případě obilí je žencem sám Kristus, žne ostrým srpem, obilí je již zralé, není řeč o tom, že by mělo být jakkoli znehodnoceno, patrně od něj budou muset být jen ještě odděleny plevy. V případě vinobraní sklízí jiný anděl, dokonce jím na zem hozený srp sám a všechny sklizené bobule jsou následně hozeny do velikého lisu Božího hněvu, který je mimo město, v lisu budou hrozny stlačeny a z lisu následně vyteče proud krve. Podle obrazu z 19. kapitoly Zjevení to bude dokonce sám Kristus, který bude v tomto lisu šlapat.

Jak rozumět těmto vpravdě apokalyptickým detailům obrazu? To opravdu není snadné, určitě si nemůžeme myslet, že jim dokážeme porozumět, a tak abychom se jejich významu snad aspoň trochu snadněji mohli přiblížit, zužme své rozjímání jen na rozměr smrti a soukromého soudu, tedy na „poslední soud v malém“, který se nás také bezprostředněji dotýká.

Představme si, že žní obilí je naše smrt. V životě zrajeme jako obilí, až přijde čas, musíme být skoseni, k tomu na světě jsme. Čas žně neurčujeme my, zralost posuzuje Kristus. On ve chvíli smrti přichází, kosí nás a žne. Smrt je oddělením zrna-duše od stébla-těla (vzpomeňme v tomto ohledu třeba na krásný citát svaté Terezie z Lisieux: «Pro mne si nepřijde smrt, ale Bůh. Smrt není nějaký přízrak anebo hrozná příšera, jak se znázorňuje na obrazech. V katechismu se říká, že smrt je odloučení duše od těla, nic jiného»). Pro obilí má žeň spásný rozměr, dosažení smyslu a cíle dosavadní existence, totiž nebe. Obilí bude přeneseno do nebeských sýpek, jen plevy budou hozeny do ohně neuhasitelného (jak čteme na podobných místech v evangeliu).

Smrt představuje ovšem i sklizeň hroznů, zralých bobulí. V jejich případě je to ale anděl smrti, který je sklízí. I v hroznech můžeme vidět svou duši. V trpkosti či sladkosti se pozná, jaká naše duše je, i proto je třeba hrozny lisovat, aby mohlo být ochutnáno, co nesou uvnitř. Že lis je mimo město a že lisujícím bude sám Kristus, může poukazovat na to, že rozhodujícím kritériem soudu bude, jaký kdo zaujal postoj ke Kristovu kříži: Golgota byla

také mimo město, za hradbami Jeruzaléma. Vše umocňuje obraz vytékající krve. To je sice obvyklý obraz židovské apokalyptiky, přesto zde může znamenat i něco jiného, hlubšího a obraznějšího: Je-li krev znamením života (protože je jeho přirozenou nositelkou), dobrovolně prolitá krev je pak znamením dobrovolně darovaného života, tedy oběti, kříže. Pak to může být právě tato krev, která jediná může opustit lis Božího hněvu, láska jediná obstojí...

Celé dnešní vidění je tedy o smrti, o příchodu Krista ve smrti a o Božím soudu. Mohlo by se nám tak stát připomínkou důležitosti rozjímání o těchto věcech, o naší smrti, o konci našeho života, kdy budeme skoseni a odříznuti od pozemského života, a o posledním soudu, kdy i my budeme lisováni a ochutnáni. Takové rozjímání sice asi nepatří k těm nejoblíbenějším, navíc otevírat je právě v nynější tísnivé a tak složité době, kdy člověk potřebuje především povzbudit, se může zdát poněkud nevhodné. Nicméně je to Boží slovo knihy Zjevení, které před námi i dnes toto téma otevírá.

A hlavně takovéto rozjímání v kontextu Božího slova Apokalypsy není ve skutečnosti ani trochu depresivní, právě naopak. Vždyť celá kniha Zjevení nám připomíná, že je věčnost, že tento svět – i při vši jeho kráse i hrůze, radosti i bolesti – není konečným cílem člověka. I kdyby se celý svět zhroutil, potkaly nás sebevětší pohromy a i když je náš pozemský život tolikrát dennodenně ohrožen a jednou prostě skončí, tak ani koncem světa ani smrtí se člověk nepropadne do nicoty, ale do Boha, duše člověka je nesmrtelná. Jen je třeba se snažit s Boží pomocí – i navzdory různým pádům a slabostem – stále znovu přinášet dobré plody, a tak dozrát ke žnám, dozrát požehnaně ke smrti, ať bude, kdy bude...

Evangelijní úryvek se čtením prvním dnes tematicky krásně ladí. «Povstane národ proti národu a království proti království, budou velká zemětřesení, na různých místech hlad a mor, hrozná úkazy a velká znamení na nebi» připravuje Pán Ježíš své posluchače, své učedníky na vše, co se může a bude dít, ale spolu s tím povzbuzuje: «Až pak uslyšíte o válkách a vzpourách, neděste se, neboť to se musí stát napřed, ale nebude hned konec». A právě Ježíšovo «neděste se», tak připomínající jeho první slova po jeho zmrtyvýchvstání, jsou tak velmi důležitá a je dobré je slyšet jako slovo vpravdě Boží.

Víme, že Pán Ježíš nám neslibil, že život na zemi bude bezproblémový, dokonce ani to, že vše dopadne dobře, ale že jediné, co nám skutečně slíbil, je, že ve všem – silou Ducha svatého – bude s námi. A to je mnohem důležitější. Nemusíme se proto opravdu děsit, to nejpodstatnější máme: blízkost Pána Ježíše.

Že tomu tak je, že to není jen fráze anebo jen touha, je právě dosvědčeno Zjevením. Vizionář Jan je jedním z prvních, kteří naplnění Kristova zaslíbení v době pronásledování křesťanů zakoušejí, je přeci sám ve vyhnanství pro svědectví Ježíšovi na ostrově Pathmos a jistě se ani jemu nedaří nejlépe. I proto je Bohem inspirován a poslán svou mystickou zkušenost zapsat, aby všechny, kterým není dáno takto jedinečně Beránkovu blízkost vidět a zakusit, všechny nás povzbudil.

Janovo vidění je povzbuzením se opravdu neděsit, a to ani v nejhorších zemětřeseních života a světa, protože Kristus je nám opravdu stále blízko. A ve smrti, až dozrajeme ke žni, si pro nás opět přijde jedině on. Kéž bychom při jeho příchodu obstáli, kéž bychom se nenechali v nynější době svést tolikerymi lžimesiáši. Zejména takovými ne, kteří by se vydávali – různými více nebo méně sofistickými způsoby – přímo za Boha...

Ostatně o podobné zkušenosti ve svém dopise z vězení působivě svědčí i jeden z dnešních svatých, sto sedmnácti svatořečených mučedníků z doby krutého pronásledování křesťanů ve Vietnamu během 19. století, kněz Pavel Le-Bao-Tinh: «Toto vězení je pravým obrazem věčného pekla: ke krutému mučení všeho druhu, k poutům na nohou, železným řetězům a okovům přistupuje nenávisť, tresty, nařčení, sprostá slova, žaloby, zlé skutky, falešné přísahy, zlořečení a nakonec soužení a zármutek. Avšak Bůh... je ustavičně při mně a z těchto soužení mě vysvobodil a obrátil je v slast... Uprostřed těchto muk, která obvykle vyvolávají hrůzu, mě milost Boží naplnila útechou a radostí: nejsem totiž sám, ale s Kristem».